

GIREDI 3 MAKAMBELELO YA MASUNGULO

XITSONGA RIRIMI RA LE KAYA								
XIPHOKH AMA	Buku yo tirhela ya DBE ya 1. Gr 3 Nomboro ya papila	Nhlokomhaka	Vuswikoti / vutivi	Mintirho		Mpimo henhla	Ringanyeto wa timaraka	Tinotsi ta mudyondzisi.
				No	Nhlamuselo			
Vundzeni/ minongoti/ vuswikoti: Ku yingisela na ku vulavula								
Gr 2 T 4 p.100	Ku hava nghingiriko eka buku yo tirhela ya DBE. Tirhisa ku xiyaxiya hi nkarhi wa mbhurusano etlilasini.	U nga tirhisa nhlokomhaka yin'wana na yin'wana. Mburisano wa ntolovelo etlilasini wu nga tirhisiwa.	Mudyondzi u yingisela handle ka ku kavanyetana na van'wana, a vutisa swivutiso swa ntwisiso no vula swo karhi ehenhla ka leswi a swi tweke.	1	Xiyaxiya vadyondzi hi nkarhi wa mbhurusano etlilasini kumbe hi nkari wa xitori ku vona loko va ri na vuswikoti kumbe va ri hava.	Swa olova	Mpimanyeto: ✓ Wa swi kota ● Wa ringeta X A nga swi koti	<i>Xiyaxiya vadyondzi hi nkarhi wa ntolovelo wa mbhurusano u tlhela u tsala ehansi leswi u swi xiyaxiyeke.</i>
Gr 2 T 4 p. 100	Xitori xin'wana na xin'wana kumbe buku yo tirhela ya DBE kumbe p. 6,7	Xitori xin'wana na xin'wana hi nhlokomhaka yin'wana na yin'wana leyi hlawuleke hi mudyondzisi kumbe tirhisa xitori lexi kumekaka eka	U yingisela switori na switlhokovetselo na ku hlamula swivutiso swa xiyimo xa le henhla.	2	Xiyaxiya vadyondzi hi nkarhi wa mbhurusano wa xitori ku vona loko mudyondzi a ri na vuswikoti kumbe a ri hava.	Swa le xikarhi	Mpimanyeto: ✓ Wa swi kota ● Wa ringeta X A nga swi koti	<i>Xiyaxiya vadyodzi hi nkarhi wa mbhurusano wa xitori u karhi u tsala ehansi leswi u swi xiyaxiyeke.</i>

XITSONGA RIRIMI RA LE KAYA

XIPHOKH AMA	Buku yo tirhela ya DBE ya 1. Gr 3 Nomboro ya papila	Nhlokomhaka	Vuswikoti / vutivi	Mintirho		Mpimo henhla	Ringanyeto wa timaraka	Tinotsi ta mudyondzisi.
				No	Nhlamuselo			
		buku yo tirhela DBE.						
Gr 2 T 4 p.100	Swanomo	Endzhaku ka holideyi	U bula hi leswi a hlanganeke na swona evuton'wini bya yena na swin'wana na swin'wana.	3	Vadyondzi va vulavula hi mahungu ya vona hi nkarhi wa tiholideyi.	Swa le xikarhi	Mpimayeto: ✓ Wa swikota ● Wa ringeta X A nga swi koti.	<i>Xiyaxiya vadyondzi hi nkarhi wa mahungu u tsala ehansi leswi u swi xiyaxiyeke.</i>
Gr 2 T 4 p.100	Buku yo tirhela ya DBE p. 2	Tirhisa xitori lexi nga eka buku yo tirhela ya DBE.	U kombisa ntwiwo wa yena hi xitori kumbe xithokovetselo a tlhela a nyika swibumabumelo.	4	Mudyondzi u fanele ku teka xiave eka mbhurisano a thlela a kombisa matitwelo ya yena hi xikolo.	Swa olova	Mpimanyeto: ✓ Wa swi kota ● Wa ringeta X A nga swi koti	<i>Vadyondzi va fanele ku siyerisana ku teka xiave eka mbhurisano hi matitwelo ya vona hi xikolo. Rhekhoda leswi u swi xiyaxiyeke.</i>
Gr 2 T 4 p.100	Swanomo	Mahungu ya tiholideyi kumbe nhlokomhaka yin'wana na yin'wana (u nga swi katsa na ntirho wa 3)	U rungula swiitori leswi nga na masungulo, exikarhi na le makumu.	5	Vadyondzi va nyika mahungu ya vona hi nomo. Mudyondzisi u xiyaxiya loko vadyodzi va kumile vuswikoti.	Swa le xikarhi	Mpimanyeto: ✓ Wa swi kota ● Wa ringeta X A nga swi koti	<i>Xiyaxiya vadyondzi hi nkarhi wa swanomo u tsala ehansi leswi u swi xiyaxiyeke.</i>
Gr 2 T 4 p.100	Xitori xin'wana na xin'wana kumbe buku yo tirhela DBE p. 10, 11	U nga trihisa xitori xin'wana na xin'wana.	U hlamula swivutiso swo pfuleka a tlhela a seketela nhlamulo ta yena.	6	Mudyondzi u fanele a kota ku hlamula swivutiso hi xitori. Swi nga endliwa hi ku tsala kumbe hi nomo.	Swa tika	Mpimanyeto: ✓ Wa swi kota ● Wa ringeta X Anga swi koti	<i>Xiyaxiya loko vadyondzi va swi kota ku hlamula swivutiso swo pfuleka.</i>

XITSONGA RIRIMI RA LE KAYA

XIPHOKH AMA	Buku yo tirhela ya DBE ya 1. Gr 3 Nomboro ya papila	Nhlokomhaka	Vuswikoti / vutivi	Mintirho		Mpimo henhla	Ringanyeto wa timaraka	Tinotsi ta mudyondzisi.
				No	Nhlamuselo			
Gr 2 T 4 p.100	Swanomo Buku yo tirhela DBE p. 16	Ndyangu	Ku teka xiave hi swiyimo swo hambana hambana endyangwini.	7	Vadyondzi va encenyeta xiave lexi va nga xi tekaka hi siku ra mintlangu loko ku sungula kuna mpfula. Mudyondzisi a xiyaxiya loko vadyondzi va kumile vuswikoti.	Swa le xikarhi	Mpimanyeto: ✓ <i>Wa swi kota</i> ● <i>Wa ringeta</i> <i>X A nga swi koti</i>	<i>Xiyaxiya loko vadyondzi va teka xiave ku encenyete kutani u tsala ehansi leswi u swi xiyaxiyeke.</i>
Gr 2 T 4 p.100	Buku yo tirhela ya DBE p. 12	Nhlokamhaka yin'wana na yin'wana yi nga tirhisiwa. Mbhurisano wa ntolovelu etlilasini wu nga tirhisiwa.	U teka xiave eka minkanerisano, a vutisa swivutiso no tekela matitwelo ya van'wana enhlokweni.	8	Xiyaxiya vadyondzi etlilasini hi nkarhi wa mbhurisano u lemuka loko mudyondzi a ri na byona vusikoti kumbe a nga ri na byona. Vadyondzi va hetisa ntirho wa vona wa ntlawa.	Swa olova	Mpimanyeto : ✓ <i>Wa swi kota</i> ● <i>Wa ringeta</i> <i>X A nga swi koti</i>	<i>Xiyaxiya vadyondzi hi nkarhi wa mbhurisano wa masiku hinkwawo/ nnghingiriko wa ntlawa u tsala ehansi leswi va swi pimanyeteke.</i>
Gr 2 T 4 p.100	Ku hava nnghingiriko eka Buku yo tirhela ya DBE. Tirhisa ku xiyaxiya.	Ku hava nhlokomhaka leyi vekiweke.	Mudyondzi u yingisela ndzandzelelano wa swileriso leswi swi yaka swi bohana (leswi hundziki eka 4) kutani u angula hi ndlela leyi faneleke.	9	Xiyaxiya vadyondzi hi nkarhi wa swileriso u vona loko mudyondzi a ri na byona vutivi kumbe a nga ri na byona.	Swa tika	Mpimanyeto: ✓ <i>Wa swi kota</i> ● <i>Wa ringeta</i> <i>X A nga swi koti</i>	<i>Xiyaxiya vadyondzi loko va ri karhi va endla leswi a lerisiweke swona u tsala ehansi leswi u swi xiyaxiyeke.</i>

XITSONGA RIRIMI RA LE KAYA

XIPHOKH AMA	Buku yo tirhela ya DBE ya 1. Gr 3 Nomboro ya papila	Nhlokomhaka	Vuswikoti / vutivi	Mintirho		Mpimo henhla	Ringanyeto wa timaraka	Tinotsi ta mudyondzisi.
				No	Nhlamuselo			
Gr 2 T 4 p.100	Swanomo	Nhlokomhaka yin'wana na yn'wana	U tirhisa maviti, mahlawuri, maendli, masivi, mahlanganisi, hefemulo, hiko, mfungo wa xivutiso na tindzimana.	10	U nga katsa na nghingiriko wun'wana na wun'wana wa nomo.	Swa tika	Mpimanyeto: ✓ <i>Wa swi kota</i> ● <i>Wa ringeta</i> <i>X A nga swi koti</i>	<i>Xiyaxiya vadyondzi hi nkarhi wo vika hi nomo u tlhela u rhekhoda leswi u swi kumeke.</i>
Gr 2 T 4 p.100	Swanomo	Nhlokomhaka yin'wana na yin'wana	Mudyondzi u ti endlela xinsin'wana xa yena n'wina.	11	Mudyondzi u tiendlela xinsin'wana xa yena n'wini a tlhela a xi hlaya emahlweni ka tilasi.	Swa tika	Mpimanyeto: ✓ <i>Wa swi kota</i> ● <i>Wa ringeta</i> <i>X A nga swi koti</i>	<i>Xiyaxiya mudyondzi hi nkarhi wa swanomo u rhekhoda leswi u swi kumeka.</i>
Vundzeni /minongoti/ vuswikoti: Mimpfumawulo								
GR 2 T 4 P 101	Nghingiriko wa 1	Nhlokomhaka yin'wana na yin'wana	U lemuka switatisi swa mimpfumawulo ya maletere manharhu, (xik,mpf-mpf, ndz- ndzilo, nts- ntsako, rhw- rhwal, ntl- ntlangu) eku sunguleni ka rito.	1	Vadyondzi vaendla ntirho wo tsala hi ku tatisa mimpfumawulo leyi fambaka hi yi mbirhimbirhi eku sunguleni ka rito.	Swa le xikarhi	Mpimanyeto: ✓ <i>Wa swikota</i> ● <i>Wa ringeta</i> <i>X A nga swi koti</i>	<i>Endla tinotsi hi mimpfumawulo leyi va tikelaka vadyondzi.</i>
GR 2 T 4 P 101	Nghingiriko wa 2	Nhlokomhaka yin'wana na yin'wana	U tirhisa mpfumawulo wa nhlango wa switatisi wo sungula na wo hetelela ku vumba na ku ava marito (xik: nt-a- ng-u; nk-o-ndz-o)	2	Mudyondzi u pananisa xifaniso na rito kutani a tsala swivulwa swimbirhi.	Swa le xikarhi	Mpimanyeto: ✓ <i>Wa swikota</i> ● <i>Wa ringeta</i> <i>X A nga swi koti</i>	<i>Tiyisisa leswaku vadyondzi hinkwavo va endla nghingiriko wa vona vini. A va kopi eka vadyondzi van'wana.</i>

XITSONGA RIRIMI RA LE KAYA

XIPHOKH AMA	Buku yo tirhela ya DBE ya 1. Gr 3 Nomboro ya papila	Nhlokomhaka	Vuswikoti / vutivi	Mintirho		Mpimo henhla	Ringanyeto wa timaraka	Tinotsi ta mudyondzisi.
				No	Nhlamuselo			
GR 2 T 4 P 101	Nghingiriko wa 3	Nhlokomhaka yin'wanana yin'wana.	U lemuka mimpfumawulo leyi nga na switwari swimbirhi eka giredi ya 2 (Xik: aa! ee! oo! Tani hi le ka ahee, gaa, mananoo, yoo, whii)	3	Vadyondzi va endla nghingiriko wo tsala laha va lavaka marito eka xitumbeta marito eka dayagirafu ya switwari leswi fambaka hi swimbirhimbirhi.	Swa tika	Mpimanyeto: ✓ Wa swi kota ● Wa ringeta X A nga swi koti	<i>Nyika mudyondzi un'wana na un'wana marito manharhu leswaku va tsala. Tiyisisa leswaku vadyondzi hinkwavo va endla ntirho wa vona vini. A va kopi eka vadyondzi van'wana.</i>
GR 2 T 4 P 101	Nghingiriko wa 4	Nhlokomhaka yin'wana na yin'wana.	U pfluxeta mimpfumawulo ya ntolovelu ya switatisi swimbirhi (xik: nh, nk, ts) emasungulweni ya rito.	4	Vadyondzi va endla gingiriko wa ku tsala va tatisa switatisi swimbirhi.	Swa le xikarhi	Mpimanyeto: ✓ Wa swi kota ● Wa ringeta X A nga swi koti	<i>Tiyisisa leswaku mudyondzi un'wana na un'wana u endla ntirho wa yena n'wini. A va kopi eka vadyondzi van'wana</i>
GR 2 T 4 P 101 na 102	Nghingiriko wo tsala	Nhlokomhaka yin'wana na yin'wana.	U peleta marito hi mfanelo hi ku tirhisa vutivi bya ntivomimpfumawulo.	5	Vadyondzi va tsala xikambelwana xa mimpfumawulo.	Swa le xikarhi	Mpimanyeto: ✓ Wa swi kota ● Wa ringeta X A nga swi koti	<i>Tiyisisa leswaku mudyondzi un'wana na un'wana u endla ntirho wa yena n'wini. A va kopi eka vadyondzi van'wana.</i>
Vundzeni/ minongoti/ vuswikoti: Ku hlaya hi un'we un'we								
GR 2 T 4 p. 101 na 102	Buku yo tirhela ya DBE p. 14, 15	Siku ra mintlangu ri khukhuriwa.	U hlaya Buku Leyikulu na leti ti nga tshembhisiki na leti ti tshembhisaka.	1	Vadyonzi va hlaya xitori kutabi va hlamula swivutiso.	Swa le xikarhi	Pimanyeto: ✓ Wa swi kota ● Wa ringeta	<i>Tiyisisa leswaku mudyondzi un'wana na un'wana u endla ntirho wa yena n'wini.</i>

XITSONGA RIRIMI RA LE KAYA

XIPHOKH AMA	Buku yo tirhela ya DBE ya 1. Gr 3 Nomboro ya papila	Nhlokomhaka	Vuswikoti / vutivi	Mintirho		Mpimo henhla	Ringanyeto wa timaraka	Tinotsi ta mudyondzisi.
				No	Nhlamuselo			
							<i>X A nga swi koti</i>	<i>A va kopi eka vadyondzi van'wana.</i>
GR 2 T 4 p. 101 na 102	Tirhisa buku yin'wana na yin'wana	Nhlokomhaka yin'wana na yin'wana.	U tirhisa mimpfapfarhuto yo voniwa ku paluxa hungu ra xitori xa yena.	2	Vadyondzi va languta khavhara ya buku va paluxa hungu ra xitori.	Swa le xikarhi	Pimanyeto: ✓ <i>Wa swi kota</i> ● <i>Wa ringeta</i> <i>X A nga swi koti</i>	<i>Mbhurisano wa ntlawa hi khavhara ya buku. Xiyaxiya leswi vadyondzi va swi vulaka. Rhekhoda leswi u swi kumeke.</i>
GR 2 T 4 p. 101 na 102	Nghingiriko wa 5	Nhlokomhaka yin'wana na yin'wana leyi nga kunguhateriwa ku hlaya.	U lemuka hungumkulu eka leswi a swi hlayeke.	4	Mudyondzi u hlaya xitori kutani a tsala ehansi hungunkulu.	Swo tika	Pimanyeto: ✓ <i>Wa swi kota</i> ● <i>Wa ringeta</i> <i>X A nga swi koti</i>	<i>Tiyisisa leswaku mudyondzi un'wana na un'wana u endla ntirho wa yena n'wini. A va kopi eka vadyondzi van'wana</i>
GR 2 T 4 p. 101 na 102	Nghingiriko wa 5.	Nhlokomhaka yin'wana na yin'wana leyi nga kunguhateriwa ku hlaya.	U hlamula swivutiso swa xiyimo xa lehenhla leswi kongomisiweke na xitshuriwa.	5	Vadyondzi va hetisa swivutiso hi xitori.	Swo tika	Pimanyeto: ✓ <i>Wa swi kota</i> ● <i>Wa ringeta</i> <i>X A nga swi koti</i>	<i>Tiyisisa leswaku mudyondzi un'wana na un'wana u endla ntirho wa yena n'wini. A va kopi eka vadyondzi van'wana.</i>
GR 2 T 4 p. 101 na 102	Buku yo tirhela ya DBE p.18	Nhlokomhaka yin'wana na yin'wana leyi nga kunguhateriwa ku hlaya.	Va kombisa loko xitori va xi tsakerile kumbe va nga xitsakeri, va tlhela leswaku hikokwalaho ka yini va nga....	6	Vadyondzi va hlaya xitori etlilasini. Va nyika matitwelo ya vona hi xitori.	Swa le xikarhi	Pimanyeto: ✓ <i>Wa swi kota</i> ● <i>Wa ringeta</i> <i>X A nga swi kota</i>	<i>Endla ntirho lowu hi mintlawa leyintsongo u tlhela u rhekhoda vadyondzi lava va kotaka ku kombisa matitwelo ya vona.</i>

XITSONGA RIRIMI RA LE KAYA

XIPHOKH AMA	Buku yo tirhela ya DBE ya 1. Gr 3 Nomboro ya papila	Nhlokomhaka	Vuswikoti / vutivi	Mintirho		Mpimo henhla	Ringanyeto wa timaraka	Tinotsi ta mudyondzisi.
				No	Nhlamuselo			
GR 2 T 4 p. 101 na 102	Katsa na nghingiriko wa 5	Nhlokomhaka yin'wana na yin'wana leyi nga kunguhateriwa ku hlaya.	Va hlamusela swifaniso na swin'wana swipfuno swo voniwa hi mahlo tanihi phositara, xinavetiso, magazine, phephahungu na swifaniso.	7	Vadyondzi va hlaya xitori va hlamula swivutiso.	Swa tika	Pimanyeto: ✓ Wa swi kota ● Wa ringeta X A nga swikoti	<i>Tiyisisa leswaku mudyondzi un`wana na un`wana u endla ntirho wa yena n`wini. A va kopi eka vadyondzi van`wana. Tinhlamulo ti fanele ti kombisa leswaku mudyondzi wa swi kota ku hlamusela tsalwa.</i>
Vundzeni/ minongoti/ vuswikoti: Ku hlaya hi ntlawa loku leteriwa								
GR 2 T 4 p. 101 na 102	Tibuku leti ntlawahatiweke	Nhlokomhaka yin'wana na yin'wana.	Mudyondzi u hlaya tibuku ta leswi nga tshembisiki na ta leswi tshembisaka a miyerile no hlayela ehenhla eka xiyimo xa yena eka ku hlaya hi ntlawa loku leteriwaka hi mudyondzisi, leswaku ntlawa hinkwawo wu hlaya xitshuriwa xo fana.	1	Mudyondzi u hlaya a miyerile a tlhela a hlayela ehenhla eka buku leyi ntlawahatiweke.	Swa le xikarhi	Pimanyeta: ✓ Wa swi kota ● Wa ringeta X A nga swi koti	<i>Endla vuxiyaxiya eka vadyondzi hi nkarhi wa ku hlaya hi ntlawa loku leriwaka. Rhekhoda leswi u swi kumeke.</i>
GR 2 T 4 p. 101 na 102	EGRA ku hlaya ndzimana	Nhlokomhaka leyi nga eka pharagirafu ya EGRA.	U hlaya hi nkuluko na rivilo leri engeteleleke a ri karhi a tirhisa	2	Vadyondzi va hlaya ndzimana hi minete yin'we ya	Swa tika	Pimanyeto: ✓ Wa swi kota ● Wa ringeta X A nga swi koti	<i>Endlisa vadyondzi xikambelwana xa EGRA u karhi u</i>

XITSONGA RIRIMI RA LE KAYA

XIPHOKH AMA	Buku yo tirhela ya DBE ya 1. Gr 3 Nomboro ya papila	Nhlokomhaka	Vuswikoti / vutivi	Mintirho		Mpimo henhla	Ringanyeto wa timaraka	Tinotsi ta mudyondzisi.
				No	Nhlamuselo			
			matwariselo lamanene ya marito.		xikambelwana xa EGRA.			<i>rhekhoda swihoxo na marito hi minete.</i>
GR 2 T 4 p. 101 na 102	Katsa na nghingiriko wa no. 1	Nhlokomhaka yin'wana na yin'wana.	U tirhisa maqhinga yo ti lulamisa hi yexe loko a hlaya: ku hlaya nakambe, ku hefemula, ku titoloveta rito a nga se ri hlayela ehenhla.	3	Mudyondzi u hlayela ehenhla buku leyi ntlawahatiweke.	Swa le xikarhi	Pimanyeto: ✓ <i>Wa swi kota</i> ● <i>Wa ringeta</i> <i>X A nga swi koti</i>	<i>Endla vuxiyaxiya eka vadyondzi hi nkarhi wa ku hlayahi ntlawa loku leriwaka. Rhekhoda leswi u swi kumeke.</i>
GR 2 T 4 p. 101 na 102	Katsa na nghingiriko wa 1	Nhlokomhaka yin'wana na yin'wana.	U tirhisa marito yo voniwa, ntivomimpfumawulo, nxopaxopo wa mbangu na xivumbeko swo nhlamusela vuswikoti loko ku hlayiwa.	4	Mudyondzi u hlayela ehenhla buku leyi ntlawahatiweke.	Swa le xikarhi	Pimanyeto: ✓ <i>Wa swi kota</i> ● <i>Wa ringeta</i> <i>X A nga swi koti</i>	<i>Endla vuxiyaxiya eka vadyondzi hi nkarhi wa ku hlaya hi ntlawa loku leriwaka. Rhekhoda leswi u swi kumeke.</i>
Vundzeni/ minongoti/ vuswikoti: Ntivontsalo								
GR 2 T 4 p. 103	Ku hava nghingiriko eka buku yo tirhela ya DBE. Xiyaxiya vadyondzi loko va ri karhi va endla nghingiriko wun'wana na wun'wana wo tsala.	Nhlokomhaka yin'wana na yin'wana.	Mudyondzi u tirhisa switirhisiwa swo tsala hi ndlela leyinene.	1	Nyika vadyondzi ntirho wun'wana na wun'wana wo tsala u karhi u xiyaxiya mimpfimi ya vona leyintsongo loko va ri karhi va tsala.	Swa olova	Pimanyeto: ✓ <i>Wa swi kota</i> ● <i>Wa ringeta</i> <i>X A nga swi koti</i>	<i>Xiyaxiya vadyondzi loko va ri karhi va endla nghingiriko wa vona. Languta makhomelo ya vona ya peninsele na sw na sw.</i>
GR 2 T 4 p. 103	Buku yo tirhela ya DBE p. 13	Ntlangu lowu ndzi wu	U kopa no tsala maletere lamakulu na	2	Vadyondzi va tsala swivulwa swinharhu	Swa le xikarhi	Pimanyeto:	<i>Xiyaxiya loko vadyondzi va endla</i>

XITSONGA RIRIMI RA LE KAYA

XIPHOKH AMA	Buku yo tirhela ya DBE ya 1. Gr 3 Nomboro ya papila	Nhlokomhaka	Vuswikoti / vutivi	Mintirho		Mpimo henhla	Ringanyeto wa timaraka	Tinotsi ta mudyondzisi.
				No	Nhlamuselo			
		tsakelaka ngopfu.	lamantsongo hi ndlela leyinene.		hi ntlangu lowu va wu tsakelaka swinene. (gingiriko wo tsala wa mimpfumawulo kumbe ku tsala wu nga tirhisiwa ku kambela)		✓ <i>Wa swi kota</i> ● <i>Wa ringeta</i> <i>X A nga swi koti</i>	<i>nghingiriko lowu.</i> <i>Xiyaxiya makhomelo</i> <i>ya pensile, ku basa na</i> <i>mavumbelo lamanene</i> <i>ya maletere.</i>
GR 2 T 4 p. 103	Buku yo tirhela ya DBE p. 13 (katsa na nghingiriko wa no. 2)	Ntlangu lowu ndzi wu tsakelaka ngopfu.	Kumbe yo koka. U siya ndhawu leyi faneleke exikarhi ka marito exivulweni	3	Tshika vadyondzi va tsala swivulwa swinharhu hi ntlangu lowu va wu tsakelaka swinene. (gingiriko wo tsala wa mimpfumawulo kumbe ku tsala wu nga tirhisiwa ku kambela)	Swo olova	Pimanyeto: ✓ <i>Wa swi kota</i> ● <i>Wa ringeta</i> <i>X A nga swi koti</i>	<i>Xiyaxiya loko</i> <i>vadyondzi va endla</i> <i>ntirho lowu. Xiyaxiya</i> <i>makhomelo ya</i> <i>peninsele, ku basa na</i> <i>ku siya mpfuka</i> <i>exikarhi ka marito.</i>
GR 2 T 4 p. 103	Ntirho wa 5	Nhlokomhaka yin'wana na yin'wana.	U kopunula no tsala swivulwa swo koma eka matsalelo yo hlanganisela marito	4	Vadyondzi va kopunula pharagirafu leyi nga tshahiwa eka ndzimana leyi va yi hlayeke eka gingiriko wa 5.	Swo olova	Pimanyeto: ✓ <i>Wa swi kota</i> ● <i>Wa ringeta</i> <i>X A nga swi koti</i>	<i>Xiyaxiya vadyodzi hi</i> <i>nkarhi wa gingiriko wa</i> <i>ntivontsalo. Xiyaxiya</i> <i>makhomelo ya vona</i> <i>ya peninsele, ku basa,</i> <i>ku tsala ku suka</i> <i>eximatsini ku ya</i> <i>exineneni na ku suka</i> <i>ehenhla a ya ehansi.</i> <i>Vuswikoti byo tsala</i>

XITSONGA RIRIMI RA LE KAYA

XIPHOKH AMA	Buku yo tirhela ya DBE ya 1. Gr 3 Nomboro ya papila	Nhlokomhaka	Vuswikoti / vutivi	Mintirho		Mpimo henhla	Ringanyeto wa timaraka	Tinotsi ta mudyondzisi.
				No	Nhlamuselo			
								<i>pharagirafu ku suka eka tsalwa leri tsariweke.</i>
GR 2 T 4 p. 103	Ntirho wu n'wana na wu n'wana wa ntivontsala.	Nhlokomhaka yin'wana na yin'wana.	Mudyondzi u kopunula no tsala kwalomu ka maletere ya alifabete mambirhi hi matsalelo yo hlanganisela marito kumbe yo koka hi vhiki, a heta ku kopa no tsala malerete hinkwawo ya alifabete emakumu ka kotare.	5	Nyika vadyondzi nghingiriko wun'wana na wun'wana wa ntivontsalo ku va kambela na ku xiyaxiya loko va ri karhi va endla.	Swa le xikarhi	Pimanyeto: ✓ <i>Wa swi kota</i> ● <i>Wa ringeta</i> <i>X A nga swi koti</i>	<i>Xiyaxiya vadyondzi minkarhi hinkwayo hi nkarhi nghingiriko wo tsala. Rhekhoda leswi u swi kumeke.</i>
Vundzeni/ minongoti/ vuswikoti: Ku tsala								
GR 2 T 4 p. 103	Ku tsala	Endzhaku ka tiholideyi.	Tirhisa maviti lama hi ndlela leyinene.	1	Vadyondzi va tsala hi tiholideyi ta xikolo. (katsa ntirho wa no. 1- 5)		Pimanyeto: ✓ <i>Wa swi kota</i> ● <i>Wa ringeta</i> <i>X A nga swi koti</i>	<i>Tiyisisa leswaku vadyondzi hinkwavo va endla ntirho wa vona n'wini. A va kopi eka vadyondzi van'wana. Rhekhoda loko mudyondzi a swi kota ku tsala maviti hi ndlela leyi faneleke.</i>
GR 2 T 4 p. 103	Ku tsala	Endzhaku ka tiholideyi.	U tirhisa nkarhi wa sweswi na nkarhi lowu nga hundza hi mfanelo.	2	Vadyondzi va tsala hi tiholideyi ta xikolo(Katsa no. 1- 5)	Swo tika	Pimanyeto: ✓ <i>Wa swi kota</i> ● <i>Wa ringeta</i> <i>X A nga swi koti</i>	<i>Tiyisisa leswaku mudyondzi un'wana na un'wana u endla ntirho wa yena n'wini. A va kopi eka</i>

XITSONGA RIRIMI RA LE KAYA

XIPHOKH AMA	Buku yo tirhela ya DBE ya 1. Gr 3 Nomboro ya papila	Nhlokomhaka	Vuswikoti / vutivi	Mintirho		Mpimo henhla	Ringanyeto wa timaraka	Tinotsi ta mudyondzisi.
				No	Nhlamuselo			
								<i>vadyondzi van'wana. Rhekhoda loko va swi kota ku tsala minkarhi hi ndlela leyi faneleke.</i>
GR 2 T 4 p. 103	Ku tsala	Endzhaku ka tiholideyi.	Tirhisa maendli hi ndlela leyinene.	3	Vadyondzi va tsala hi tiholideyi ta xikolo(Katsa no. 1- 5)	Swo olova	Pimanyeto: ✓ <i>Wa swi kota</i> ● <i>Wa ringeta</i> <i>X A nga swi koti</i>	<i>Tiyisisa leswaku mudyondzi un`wana na un`wana u endla ntirho wa yena n`wini. A va kopi eka vadyondzi van'wana</i>
GR 2 T 4 p. 103	Ku tsala	Endzhaku ka tiholideyi.	U tirhisa masivi hi ndlela leyinene.	4	Vadyondzi va tsala hi tiholideyi ta xikolo(Katsa no. 1- 5)	Swa le xikarhi	Pimanyeto: ✓ <i>Wa swi kota</i> ● <i>Wa ringeta</i> <i>X A nga swi koti</i>	<i>Tiyisisa leswaku mudyondzi un`wana na un`wana u endla ntirho wa yena n`wini. A va kopi eka vadyondzi van'wana.</i>
GR 2 T 4 p. 103	Ku tsala	Endzhaku ka tiholideyi.	Tirhisa mahlanganisi hi ndlela leyinene.	5	Vadyondzi va tsala hi tiholideyi ta xikolo(Katsa no. 1- 5)	Swa le xikarhi	Pimanyeto: ✓ <i>Wa swi kota</i> ● <i>Wa ringeta</i> <i>X A nga swi koti</i>	<i>Tiyisisa leswaku mudyondzi un`wana na un`wana u endla ntirho wa yena n`wini. A va kopi eka vadyondzi van'wana</i>
GR 2 T 4 p. 103	Nghingiriko wa 6	Nhlokomhaka yin'wana na yin'wana.	U lulamisa timhaka ta yena eka chati kumbe tafula ra timhaka.	6	Vadyondzi va tsala tipharagirafu timbirhi va ri karhi va landzelela swiltelo.	Swa le xikarhi	Pimanyeto: ✓ <i>Wa swi kota</i> ● <i>Wa ringeta</i> <i>X A nga swi koti</i>	<i>Tiyisisa leswaku mudyondzi un`wana na un`wana u endla ntirho wa yena n`wini. A va kopi eka vadyondzi van'wana</i>

XITSONGA RIRIMI RA LE KAYA

XIPHOKH AMA	Buku yo tirhela ya DBE ya 1. Gr 3 Nomboro ya papila	Nhlokomhaka	Vuswikoti / vutivi	Mintirho		Mpimo henhla	Ringanyeto wa timaraka	Tinotsi ta mudyondzisi.
				No	Nhlamuselo			
GR 2 T 4 p. 103	Ku hava nghingiriko eka buku yo tirhela ya DBE	Nhlokomhaka yin'wana na yin'wana.	U tiendlela xihlayisamarito na dikixinari ya yena n'wini.	7	Mudyondzi u tsala marito eka dikixinari ya yena n'wini.	Swo tika	Mpimanyeto: ✓ <i>Wa swi kota</i> ● <i>Wa ringeta</i> <i>X A nga swi koti</i>	<i>Xiyaxiya vuswikoti bya mudyondzi loko va kota ku engetela marito eka dikixinari ya yena n'wini.</i>
GR 2 T 4 p. 103	Nghingiriko wa 7	Nhlokomhaka yin'wana na yin'wana.	U tirhisa dikixinari hi ndlela leyinene.	8	Vadyondzi va lavalava marito eka dikixinari va tsala ehansi nhlamuselo ya wona.	Swa tika	Pimanyeto: ✓ <i>Wa swi kota</i> ● <i>Wa ringeta</i> <i>X A nga swi koti</i>	<i>Tiyisisa leswaku mudyondzi un`wana na un`wana u endla ntirho wa yena n`wini. A va kopi eka vadyondzi van`wana</i>
GR 2 T 4 p. 103	Buku yo tirhela ya DBE p. 54	Mintokoto ya vona n'wini.	Mudyondzi u tsala kwalomu ka tindzimana timbirhi (ta swivulwa swa khume) hi mintokoto ya yena n'wini evuton`wini kumbe hi timhaka to yelana na ku tlangela ka xindyangu.	9	Vadyondzi va tsala tipharagirafu timbirhi hi nhlokomhaka.	Swa le xikarhi	Pimanyeto: ✓ <i>Wa swi kota</i> ● <i>Wa ringeta</i> <i>X A nga swi koti</i>	<i>Tiyisisa leswaku mudyondzi un`wana na un`wana u endla ntirho wa yena n`wini. A va kopi eka vadyondzi van`wana</i>
GR 2 T 4 p. 103	Ku hava nghingiriko	Nhlokomhaka yin'wana na yin'wana.	U tirhisa marito ku endla minkambisiso: u tsala tlhokovetselo kumbe risimu ro olova.	10	Vadyondzi va tsala switlhokovetselo kumbe risimu hi nhlokomhaka leyi va nikiweke.	Swo tika	Pimanyeto: ✓ <i>Wa swi kota</i> ● <i>Wa ringeta</i> <i>X A nga swi koti</i>	<i>Tiyisisa leswaku mudyondzi un`wana na un`wana u endla ntirho wa yena n`wini. A va kopi eka vadyondzi van`wana</i>
T 4 p. 103	Buku yo tirhela ya DBE p.20	Vusirheleri eka ndzilo.	U tsala xitori na tllasi hinkwayo.	11	Burisana na vadyondzi hinkwavo etilasini. Nombora	Swo olova	Pimanyeto: ✓ <i>Wa swi kota</i>	<i>Mudyondzisi u pfuna vadyondzi loko va ri karhi va burisana. A ri</i>

XITSONGA RIRIMI RA LE KAYA

XIPHOKH AMA	Buku yo tirhela ya DBE ya 1. Gr 3 Nomboro ya papila	Nhlokomhaka	Vuswikoti / vutivi	Mintirho		Mpimo henhla	Ringanyeto wa timaraka	Tinotsi ta mudyondzisi.
				No	Nhlamuselo			
					swifaniso hi ndzanzdelelano lowunene. Vadyondzi va nyika miehleketo ya vona ya xitori xa tilasi.		<ul style="list-style-type: none"> ● <i>Wa ringeta</i> <i>X A nga swi koti</i> 	<i>karhi a va letela nongonoko lowu faneleke wa swivulwa. Xiyaxiya vadyondz loko va ri karhi va teka xiave eku endleni ka xitori xa tilasi. Rhekhoda leswi u swi kumeke.</i>
GR 2 T 4 p. 103	Ku tsala	Endzhaku ka tihilideyi.	U tirhisa mahikahatelo lamanene leswaku van'wana va kota ku hlaya leswi a swi tsaleke.	12	Mudyondzi u tsala hi tihilideyi (katsa no. 1- 5)	Swo tika	Pimanyeto: ✓ <i>Wa swi kota</i> ● <i>Wa ringeta</i> <i>X A nga swi koti</i>	<i>Tiyisisa leswaku mudyondzi un`wana na un`wana u endla ntirho wa yena n`wini. A va kopi eka vadyondzi van'wana. Rhekhoda loko mudyondzi a swi kota kumbe a tsandzeka ku tirhisa vuhikahato hi ndlela leyi faneleke.</i>

NONGONOKO WA MAKAMBELELO YA MASUNGULO LAWA YA PIMANYETIWEKE

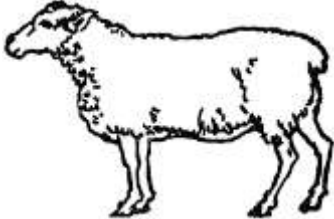

*Tekela enhlokweni leswaku nongonoko lowu wu lo pimanyetiwa. Mintirho leyi nga kamberwa hi ku xiyaxiya yi fanele ku va ya nkarhi hinkwawo naswona a yi fanelanga ku yima yi ri yoxe.

SIKU	MINTIRHO
1	<ul style="list-style-type: none">• U yingisela handle ka ku nghenelelana a tlhela a kombisana ku xixima. (Hi nkarhi hinkwawo)• U lemuka switatisi swinharhu leswi yimaka swin'we eritweni (xik: tsh-ama; tsh-ika; tsh-uka)• U hlaya a miyerile tibuku leti nga tshembisiki na leti ti tshembisaka eka xiyimo xa ntlawa lowu wu ringanyetiweke swi huma eka hungu rin'we. (nkari hinkwawo)• U tsala tindzimana leti nga riki ehansi ka timbirhi (swivulwa swa khume) hi leswi swi n'wi humeleleke kumbe mintlangu, yo fana na, nkhuvo wo tlangela wa ndyangu.
2	<ul style="list-style-type: none">• U yingisela switori na switlhokovetselo na ku hlamula swivutiso swa xiyimo xa le henhla.• U tirhisa mpfumawulo wa nhlango wa switatisi wo sungula na wo hetelela ku vumba na ku ava marito (xik: nt-a-ng-u; nk-o-ndz-o)• U tirhisa maqhingana yo lulamisa swihoxo leswi a swi endleka loko a ri eku hlayeni. (nkari hinkwawo)• U tirhisa marito yo voniwa, mimpfumawulo, nxopaxopo wa timbangu na xivumbeko swo hlamusela vuswikoti loko ku hlayiwa. (nkari hinkwawo)
3	<ul style="list-style-type: none">• U bula hi leswi a hlanganeke na swona evuton'wini bya yena na swin'wana na swin'wana.• U rungula switori leswi nga na masungulo, exikarhi na le makumu.• U tirhisa switirhisiwa swa Ntivontsalo hi mfanelo xik: rhaba, penisele na rhula. (nkari hinkwawo)
4	<ul style="list-style-type: none">• U kombisa ntwiwo mbilu wa yena hi xitori kumbe xitlhokovetselo a tlhela a nyika swibumabumelo.• U pfluxeta mimpfumawulo ya ntolovelo ya switatisi swimbirhi (xik: nh, nk, ts) emasunguleni ya rito.• U kota ku tsala maletere lamakulu na lamatsongo hi mfanelo.• U tsala xitlhokovetselo xo olova.
5	<ul style="list-style-type: none">• U hlamula swivutiso swo pfuleka a tlhela a seketela nhlamulo ya yena.• U peleta marito hi mfanelo hi ku tirhisa vutivi bya ntvomimpfumawulo.• U kota ku tsala marito a siya ndhawu leyi faneleke exikarhi ka maletere na marito. (nkari hinkwawo)
6	<ul style="list-style-type: none">• U encenyeta swiyimo swo hambana.• U hlaya Buku Leyikulu na swa xielekithroniki, tinsimu switlhokovetselo na swinsin'wana. (nkari hinkwawo)• U kopunula ndzimana yin'we leyi nga na mintila ya le xikarhi ka 3-4 ku suka eka xitshuriwa lexi tsariweke.
7	<ul style="list-style-type: none">• U nghenelela eka burisana hi mintlawa na ku nyika swipimelo swa yena.

	<ul style="list-style-type: none"> • U tirhisa mimpfapfarhuto yo voniwa ku paluxa hungu ra xitori xa yena. • U kopa na ku tsala maletere hinkwawo lamantsongo na maletere lamakulu lama tirhisiwaka ngopfu hi ku koka. • U hoxa xandla eka ku nyika miehleketo na marito yo tsala xitori xa tilasi. (hi nkarhi wo tsala swin'we)
8	<ul style="list-style-type: none"> • U yingisela swileriso swo ya swi bohana swinene a tlhela a angula hi mfanelo. • U valanga miehleketonkulu eka leswi a swi hlayeke. • U hlamula swivutiso swo lava miehleketo ya le henhla hi ku vula leswi; hi ku vonaka mina • Va hlamusela swifaniso na swin'wana swipfuno swin'wana swo voniwa hi mahlo tanihi phositara, xinavetiso, magazini na swifaniso.
9	<ul style="list-style-type: none"> • U tirhisa maviti, mahlawuri, masivi, hiko, mfungho na xivutiso eka ndzimana. • Va kombisa loko xitori va xi tsakerile kumbe va nga xi tsakeri, va tlhela va vula leswaku hikokwalaho ka yini va nga.... • U tirhisa maendli, maviti, masivi, nkarhi wa sweswi, nkarhi lowu nga hundza na vuhikahato. • U tiendlela xihlayisamarito na dikixinari(nkharhi hinkwawo)
10	<ul style="list-style-type: none"> • U tumbuluxa swinsin'wana swa yena. • U hlaya hi nkholuko na rivilo leri engeteleleke a ri karhi a tirhisa matwariselo lamanene ya marito. • U tsala tindzimana leti nga riki ehansi ka timbirhi (swivulwa swa khume) hi ta leswi swi n'wi humeleleke kumbe mintlangu, yo fana na, nkhuvo wo tlangela wa ndyangu. • U tirhisa dikixinari.

Nghingiriko wa 1

Tatisa hi mpfumawulo wa mpf- ku hetisa marito lamalandzelaka

			
___ __ _ ula	Nyi ___ __ _ u	Nhla ___ __ _ i	___ __ _ andla

nyimpfu

mpfundla

nhlampfi

mpfula

Nghingiriko wa 2

Pananisa rito na xifaniso kutani u tsala hlawula marito mambirhi ku tsala swivulwa hi wona.

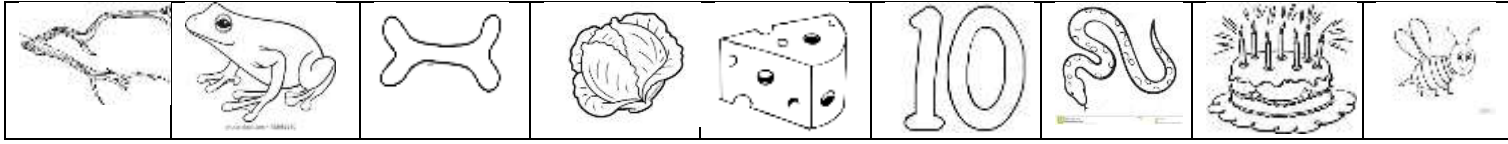
			
khiya	khavichi	khandziya	khida

Xivulwa

Nghingiriko wa 3

Tirhisa swifaniso ku kuma marito ma9 lama ya nga na mpfumawulo wo sungula wa switwari swo famba hi swimbirhimbirhi eka xiphazamiso xa marito.

Tsondzela marito kutani u ma tsala eka mintila leyi nga ehansi.

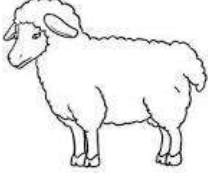

a	k	h	n	i	i	g	m	n
k	h	u	m	e	w	c	r	y
v	r	h	a	v	i	c	n	o
k	h	a	v	i	c	h	i	x
h	a	u	m	n	m	i	y	i
e	m	b	s	y	r	z	v	b
k	b	n	y	o	k	a	r	t
h	u	v	n	k	n	m	x	v
e	u	r	h	a	m	b	u	y

Nghingiriko wa 4

Tsala mimpfumawulo leyi kayivelaka ku hetisa rito: **-rh, -ch, ny-**

 __izi	 __oko
 __impfu	 __ela
 __oka	 __ambu

Nghingiriko wa 5

Hlaya xitori

A ku ri na nhlampfi leyi a yi tshama elwandle ra le kule swinene. Nhlampfi leyi a yi sasekile ku tlula tinhlampfi hinkwato leti a ti tshama elwandle.

Mahakatimba ya yona a ma vangana hi mihlovo yo fana na ya nkwangulatilo. Tinhlampfi letin`wana a ti navela mahakatimba ya yona, ti yi thya vito ra hlampfi ya nkwangulatilo. "Tana u ta tlanga na hina, wena hlampfi ya nkwangulatilo." Ku vula tinhlampfi letin`wana. Kambe nhlampfi leyi, a yi ri na manyunyu, yi khida yi fambela kule na tona. Nhlampfi yin`wana leyintsongo ya wasi yi khida endzhaku ka yona. "Nhlampfi ya nkwangula tilo, ndzi yimele? Ndza kombela, ndzi nyike hakatimba rin`we ra wena ro vangama. Ma sasekile swinene, naswona u na mahakatimba yo tala!"

"Ndzi ku nyika hakatimba rin`we ra mina? U swi ehleketisa ku yini?" Ku vutisa hlampfi ya nkwangulatilo. "Suka kusuhi na mina!"

Nhlampfi leyintsongo yi khida yi ya ekule na yona yi hlamarile. Swi pfuna yini loko mahakatimba ya hlampfi ya nkwangulatiolo ma nga ha naveriwi hi tihlampfi letin`wana? Yi vile na xivundza swinene elwandle!

Siku rin`wana nhlampfi ya nkwangulatilo yi byerile nhlampfi ya nyeleti leswi a swi yi vavisa mbilu. "Ndzi sasekile swinene.

Hikokwalaho ka yini ndzi nga tsakeriwi tinhlampfi letin`wana?"

"Ku na Okitopasi yo tlahriha swinene leyi yi tshamaka ebakweni etlhelo ka lwandle. "Kumbe yi nga ku pfuna," Ku vula nhlampfi ya nyeleti.

Nhlampfi ya nkwangulatilo yi kumile bakwa. A ku ri na xinyami swinene. A yi nga koti ku vona nchumu endzeni ka rona. Kutani yi vona mahlo mambirhi yo vangama.

"A ndzi ku rindzerile", Ku vula Okitopasi hi rito ro bonga. Magandlati ma ndzi byerile xitori xa wena. Yingisela xitsundzuxo xa mina. Nyika nhlampfi yin`wana na yin`wana hakatimba rin`we ra wena ro vangama. A wu nga ha vi nhlampfi yo saseka ku tlula tinhlampfi hikwato, kambe u ta va na ntsako swinene nakambe."

"Kambe..." Nhlampfi ya nkwangulatilo yi sungula ku hlamusela, Okitopasi yi nyamalarile endzeni ka papa ra xinyami ra inki.

Kutani nhlampfi ya nkwangulatilo yi twa ku khumbhiwa hi xipapila. Nhlampfi leyintsongo ya wasi a yi vuyile!

"Nhlampfi ya nkwangulatilo, ndza ku kombela u nga hlundzuki. Ndzi nyike hakatimba rin`we ra wena ro vangama lerintsongo."

Nhlampfi ya nkwangulatilo yi kakanaka." Hakatimba lerintsongo, yi ehleketa. Ndzi ta ku nyika, a swi na mhaka na loko ndzi nga ha ri na rona,

Nhlampfi ya nkwangulatilo yi susa hakatimba lerintsongo swinene. "Hi leri, Ndzi ta ku nyika rona. Kambe ndzi kombela u ndzi wisisa ku ndzi landzelela." Inkomu siwnene! Ku vula nhlampfi leyintsongo yi nyanyukile. "U na nsovo, Nhlampfi ya nkwangulatilo." Nhlampfi ya nkwangulatilo yi twa swi yi hlamarisa. Yi languta nhlampfi leyintsongo ya wasi nkarhi wo leha yi karhi yi khida yi tsakile ematini na hakatimba ra yona lero saseka, yi karhi yi hundzukela hala ni hala. Nhlampfi leyintsongo ya wasi yi nyumpela ematini na hakatimba ra yona.

Endzhaku ka nkarhinyana, a yi rhendzeriwile hi tinhlampfi tin`wana. Hinkwato ka tona ti karhi ti lava hakatimba rin`we ro vangama. Nhlampfi ya nkwangulatilo yi averile tinhlampfi hinkwato mahakatimba, yi ti twa yi tsakile loko yi karhi yi endla sweswo. Eku hetelelani, nhlampfi ya nkwangulatilo a yi sale na hakatimba rin`we ntsena ro vangama. A yi nyikerile laman`wana hinkwawo! Naswona a yi tsakile, a yi nga si tshama yi ti kuma yi tsakile hi ndlela leyi!

"Tana nhlampfi ya nkwangulatilo, tana u ta tlanga na hina!" ku vula tinhlampfi letin`wana. Ndzi le ku teni!" Ku vula nhlampfi ya nkwangulatilo yi tsakile yi karhi yi landza tinhlampfi letin`wana.

Hungunkulu

Xana xitori lexi xi vulavula hi yini?

U nga si hlaya, exikarhi ka ku hlaya na loko u hetile, ehleketa leswaku i yini “hungunkulu”.

Languta: nhlokomhaka, marito lama vuyelelaka, xifaniso

Ehleketeta hi: swimunhuhatwa, leswi humelelaka, swiphiso

Hlamusela hungunkulu eka xitori.

Nhlokomhaka:

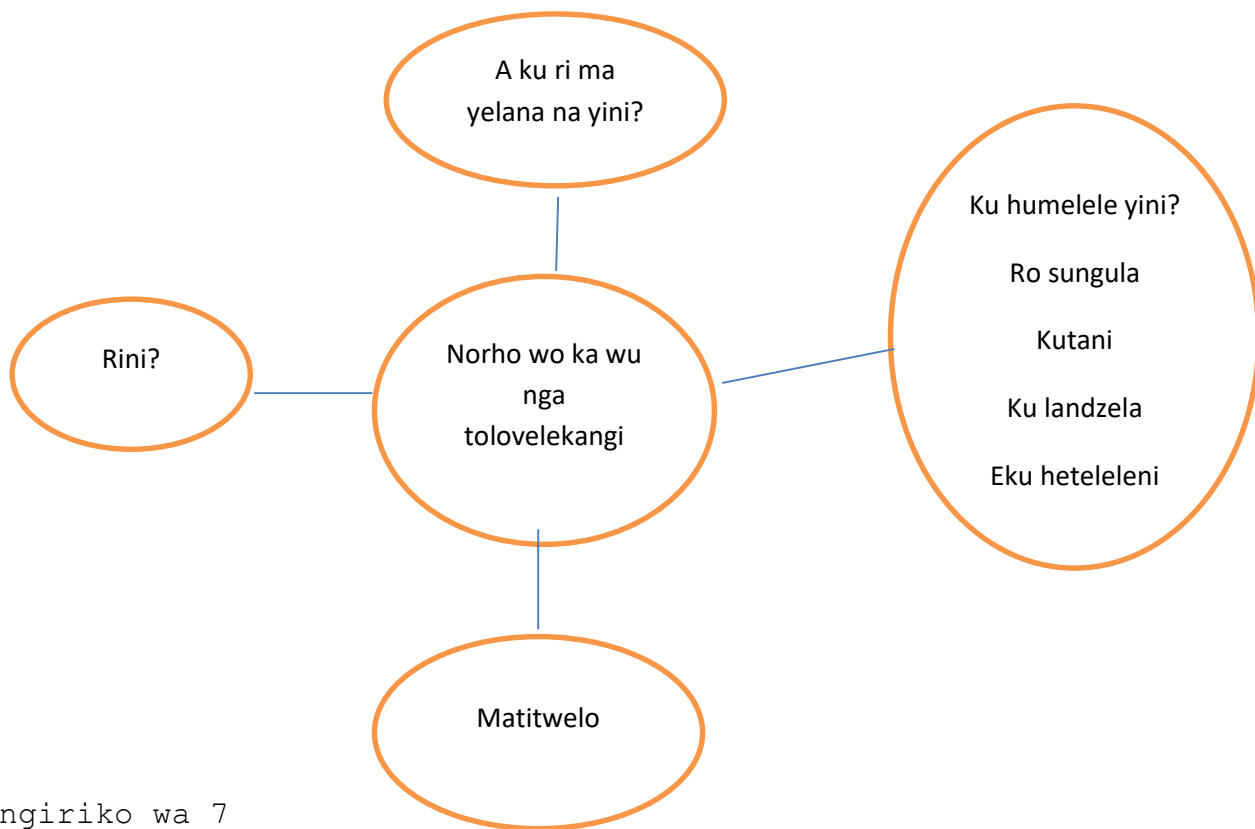
Mutsari:

Nghingiriko wa 6

Burisana/vutisa vadyondzi loko va tsundzuka leswi va swi lorheke eka masiku lama nga hundza. Xana u tshama u van a norho wo chavisa? U tit wise ku yini loko u pfuka?

Tsala tindzimana ti mbirhi hi norho lowu u nga tshama u van a wona. Tirhisa miehleketo leyi ku ku pfuna.

Norho wo ka u nga tolovelekangi

Nghingiriko wa 7

Marito yo ka ya nga tolovelekangi: tirhisa dikixinari ku kuma
nhlamuselo ya:

vilela:

appeared:

granted:

waddle:

NKAMBELO WA MASUNGULO 2021

XITSONGA RIRIMI RA LE KAYA Giredi. 3

VUSWIKOTI	KU YINGISELA NA KU VULAVULA											MIMPFUMAWULO					KU HLAYA								
VHIKI	1					2						1					2								
NGHINGIRI KO	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	
<p>Pimanyeto: Vuswikoti bya mudyondzi ✓ <i>Wa swi kota</i> ● <i>Wa ringeta</i> X <i>Wa tsandzeka</i></p>	U yingisele switori na swithokovetselo na ku hamula swivuliso swa xiyimo ya le henhia.	Mudyondzi u landzelelela ndzandzelelano wa swivuliso leswi pifunganeke kutani a angula ehenhla hi mifanelo.	Mudyondzi u yingisele handle ka ku kavanyetana na van'wana, a vulisa swivuliso swa mivuliso no vula swo karhi ehenhla ka leswi a swi tweke.	U vulavula hi mivulavelo ya yena n'wini	U vulavula hi xitori lexi nga na masungulo, xikarhi na mahetelelo,	U kombisa mawulo ya yena hi xishunwa a ihela a nyika swivulavelo, xik. swi ndzi kirungavan'nyisile hikava....	U hamula swivuliso swa tinhamulo to tala a ihela a seketela tinhamulo ta yena. xik - Hlokokwalaho ka yini u vula sweswo?	Mu endia swinshi wana swa yena n'wini.	Va encenyeta swiyimo swo hambana bambana.	U tirhisa maviti, mahlawuri, masivi, hiko, mfungo wa xvuliso na ndzimana.	U ngamelele eka ku burisana hi mntidawa na ku nyika swimpelo swa yena...	U lemuka switatisi swiphaphu leswi yimaka shini we entweni (xik: tsr-ama; tsr-ika; tsr-uka)	U lemuka mpfumawulo wa switwari swimbirhi leswi fambaka swin we (Xik: eel Yoo! Ahee!)	U tirhisa mpfumawulo wa nhlangana wa switatisi wo surugula na wo ihela ku vumbwa na ku avava marito (Xik: nta-rig-u; nk-o-ndz-o)	U puxeta mimpfumawulo ya mlovelo ya switatisi swimbirhi (Xik: nh, nk, ts) emasungulweni ya ito.	U peleta marito hi mifanelo hi ku tirhisa vutvi bya nivomimpfumawulo.	U hlaya Buku Leyikulu na swa elektironiki, tinsimu, na swithokovetselo na swinshi wana.	U tirhisa swifaniso swo fana na Karanara ya buku ku vumbwa leswi xitori xi vulavulaka hi swona.	U valanga miehlekotonkulu eka leswi a	U hamula swivuliso swo lava miehlekoto ya le henhla hi k uvula leswi; hi ku von aka mina	Va kombisa loko xitori va xi tsakerile kumba va nga xi tsakeri, va ihela va vula leswaku hikwalaho ka yini va	U hamusela swifaniso na swifi wana swifuno swo vonwa hi marito tanhi phositera, xinavuliso, magazine, rhababharuru na swifaniso.	U hlaya a miyenile tibuku ta leswi swi nga tshebhisiki na leni ti tshembisaka eka xiyimo ya ntlawa lowu rhangenweke swi hume eka huru u n'we.	U hlaya hi nivulo leni ri ya ka ri engeteleleka va ri karhi va tirhisa mavulelo ya marito lama amukeleke.	

